

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ
ЖАМИЯТНИНГ БАРЧА
АЪЗОЛАРИГА БИРДЕК ТААЛЛУҚЛИ

**ИНСОНЛАР НЕГА
ЎЗ ЖОНИГА
ҚАСД ҚИЛИШДАН ҚЎРҚМАЯПТИ?**

6

Mahalla

www.xolisnazar.uz

@xolis_nazar

@xolisnazar

ШАНБА, 28 МАЙ, 2022 ЙИЛ № 21 (2055)

САЙЛОВ, БУ — МАҲАЛЛА ЭРТАСИ ВА ТАҚДИРИГА ДАХЛДОР ЖАРАЁН

Айни кунларда юртимиз маҳаллаларида фуқаролар ийини раислари (оқсоколлари) сайлови кўтарини руҳда ўтказилмоқда. Айтиш керакки, бу галги сайловлар холислик, шаффофлик, тенглик, мукобиллик тамойиллари асосида ўтмоқда. Маҳсад аниқ: маҳалла раислигига аҳоли дарди ва ташвишлари билан яшайдиган, одамларни ортидан эргаштира оладиган, катта обрув ва эътибор ҳамда етакчилик қобилиятига эга, тажрибали, билимли, ташаббускор номзодлар келишига эришиш.

3-саҳифада.

► КУН НАФАСИ

ПРЕЗИДЕНТ ЕОИИ ЙИГИЛИШИДА НИМАЛАРНИ ТАКЛИФ ҚИЛДИ?

Президент Шавкат Мирзиёев 27 май куни Олий Ёвроосиё иктисодий кенгашининг йигилишида ташкилот ҳузуридаги кузатувчи давлат раҳбари сифатида иштирок этди.

Ўзбекистон Президенти ўз нутқининг аввалида Қирғизистон ЕОИИга раисликни фаол амала ошираётгани, бу ташкилот доирасидаги кўп киррала ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат килаётганини қайд этди. Узбекистоннинг ЕОИИ билан таҳаррошлаш жахми 2021 йилда 30 фоизга, жорий йил бошидан эса яна 33 фоизга ошиди. ЕОИИ мамлакатларидан жалб килингетган инвестицияларнинг йиллик ўсиши қарий 25 фоизни ташкил этмоқда.

Дунёда рўй бераберган шиддатли ўзгаришлар ва мамлакатларимиз барқарорлиги учун жиддий хатарга айланган инқизорлизи ходисаларни қайд этиб, Узбекистон раҳбари биргаликка ечим топишни тақозо ёттаётган энг долзарб вазифаларни кўрсатиб ўтди. Жумладан:

► Узбекистон ва ЕОИИ мамлакатлари ўтасидаги саводда техник тусикларни бартараф этишин давом эттириш ва сертификатлаштиришни ўзаро тан олиш зарур.

► Ҳудудларро алоқаларни фаоллаштиришни назарда туладиган Агрокооперация дастурини ишлаб чиқиш таклиф килинди.

► Осиё-Тинч океани минтақаси бозорларига чиқиш учун кўшимча имкониятлар яратадиган Узбекистон – Ҳитой темир йўлини барпо этиш лойиҳасини амалга оширишни тез фурсатда бошлаш мухим экани тъйидланди.

► Термиз шаҳридан Покис-

тоннинг Пешовар шаҳригача Жанубий Осиё ва унинг иккимиллиард нафар истеъмолчига эга бозорига чиқиш учун энг қисқа йўлни таъминлайдиган трансафон темир йўлини куриш лойиҳасини амалга оширишда ҳамкорлик қилишга тайёрлик билдирилди.

► Мамлакатларининг инновацион салоҳиятидан янада самарали фойдаланиш ҳамда тадбиркорлар ўтасида, энг аввало, юқори технологиялар соҳасида саноат кооперациясини амалга оширишнинг янги шаклларини ривожлантириш зарур.

► Кимё, фармацевтика, машинасозлик, ускунасозлик, электроника ва бошқа соҳаларда кооперация алоқаларини рағбатлантириш ва маҳаллийлаштиришни чукурлаштириш бўйича кўшма «Мўл харитаси»ни ишлаб чиқиш тақлиф этилди.

► Иктисадий, тараккӣётнинг табиий драйверига айланниш лозим бўлган туризм соҳасидаги саъъ-ҳаракатларни бирлаштириш, шунингдек, мамлакатларимиз ўтасидаги йўловчи транспорти қатновини тулиқ ҳажмда тикиш зарур.

► Узбекистонда ЕОИИ мамлакатларининг етакчи компаниялари иштироқида Туризм индустриясини ривожлантириш форумини ўтказиш тақлифи илгари сурилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати материалы асосида тайёрланди.

ОЛТИ КУНДА 4,6 МИНГТА МАСАЛА КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Давлатимиз раҳбари топшириғи асосида тузилган Республика ишчи гурухининг Тошкент вилоятидаги олти кунлик оммавий қабулларida 4 минг 250 нафар мурожаатчининг 4 минг 617 та масаласи кўриб чиқилди. Уларнинг 1 минг 438 таси жойида ҳал қилиниб, 1 минг 302 нафар мурожаатчига ҳуқуқий маслаҳат ва тушунтириш берилган бўлса, 1 минг 877 та мурожаатни ҳал қилиш бўйича аниқ муддат ва масъуллар белгиланиб, Президент Администрацияси ва Халқ кабулхоналари томонидан назоратга олинди.

2-саҳифада.

ЭНЕРГИЯ ИСПОХОДИ НЕГА КЕЧИКАЯПТИ?

КАМБАГАЛНИНГ
ЕЛКАСИГА ТУЯНИНГ
УСТИДА ҲАМ ҚУЁШ
ТУШМАЙДИ,
БОЙЛАР ЭСА ҚАНЧА
САРФЛАСА ҲАМ
ФОЙДАДАН БОШИ
ЧИҚМАЙДИ

5

1 ИЮНДАН
КОНУНЧИЛИКДА
НИМА ЎЗГАРАДИ?

ПОЙТАХТДА
ТАМАКИ
ЧЕКИШГА ҚАРШИ КУРАШ
БОШЛАНДИ... (МИ?)

МУЗҚАЙМ
СИФАТИНИ КИМ
НАЗОРАТ ҚИЛАДИ?

8

ОЛТИ КУНДА 4,6 МИНГТА МАСАЛА КУРИБ ЧИҚИЛДИ

Шу статистиканинг ўзиёқ Тошкент вилоятидаги оммавий қабуллар қандай кенг миқёсда, ҳар қачонгидан-да гавжум, қизғин ва ишчан рұхда кечганидан далолат беради

Хабар берганимиздек, Президенттің топшириғи асосында түзилган Республика ишчи гурухи томонидан Тошкент вилоятида ахоли муаммоларини үрганиш ва ҳал этиш іозасидан үтказылған олти күнлик оммавий қабуллар ниҳоясига етди. Шу муддат ичіда ахоли томонидан 4 минг 620 га яқын мурожаат күріб чиқылды. Бу бир кунда ўртача 770 да масала, деганидір. Шу статистиканинг ўзиёқ оммавий қабуллар қандай кенг миқёсда, ҳар қачонгидан-да гавжум, қизғин ва ишчан рұхда кечганидан далолат беради.

Президент Администрациясы масулларидан тортиб, кәріб ўт-тиста вазирил, күміта ва бошқа ташкилоттар раҳбарларыннан Үрта Чирчик, Бўка, Оққўрғон, Бўстонлик туманлари, Янгиюл ва Оҳангарон шаҳарларидаги мuloқotlari «Инсон қадри учун!» гөсисин амалда қарор топтириш, ахоли муаммолари билан ишшашни самарали ташкил этиш, худудларда ечимини кутаған масалаларни «маҳаллабай» ўрганган ҳолда тезкор ҳал этиш имконини берди.

26 ЙИЛЛИК ОРЗУНИНГ УШАЛИШИ

Жумладан, мuloқotlарда Олий суд, Судьялар олий кенгаси, вилоят, туман (шахар) судары масъуллар күріб чиқкан 372 та масаланынг 129 таси ижоби ҳал қилинди. Жиноят ишлари буйича судлар томонидан жазодан озод қилиш буйича киритилган тақдимомалар асосында ахлоқ тузатиш ишлари жазосини ўтёттан 114 нафар шахс жазони ўташдан муддатидан илгари шартилар озод қилинди, 97 нафар шахснинг ўтальмай қолган озодликдан маҳрум қилиш жазоси енгилогри билан алмаштирилди, 19 нафар шахс суд зализдан озод ғибадати. Фуқаролик ишлари буйича судлар томонидан 50 нафар мурожаатчи аёл фойдасиға алмешті, үндериш іозасидан суд бўйруги чиқарилб, ижрога қаратилди. Ажрашиб ёқасига келиб қолган 4 та оила яратширилди.

Оҳангаронлик Шаҳноза Усмонова 26 йил аввал ўй-жойсиз юрганида, унга Оҳангарон шаҳридаги егасиз ўйлардан бири ажратиб берилган, бироқ шу даврда аёлга на ўй расмийлаштирилган, на хусусийлаштирилган. Масала 1998 йилдан бери чувалашиб, иш судгача етиб борган, ҳатто Фуқаролик ишлари буйича Оҳангарон туманларо судининг 2016 йил 24 мартағи ҳал қилив қарорида Оҳангарон туман ҳокимлиги зимиңсига мазкур ўй-жойни Шаҳноза Усмоновага биртириб бериш мажбурияти юқатилган. Бироқ бу ўй ҳокимлик бағансида турмагани учун қарор ижро килинмаган.

Фуқаролик кодекси 187-модасыда мулкдор бўлмаган, лекин кўчмас мол-мulkka ўн беш йил давомида ўзинники каби ҳалол, ошкора ва узлуксиз эгалик қилиган шахс мулк ҳукуқини олиши белгиланган. Шаҳноза Усмонова эса 26 йилдан бери шу ўйда яшаб келмоқда. Мурожаатчи оммавий қабулда Олий суд, масъуллари маслаҳати билан уйга эгалик қилиш ҳукуқини белгилашни сұраб судга янгидан даъво аризаси киритид. Шунингдек, онко-логик хасталиқдан қийналиб келаётган аёлга даволаниси учун кўмак кўрсатиладиган бўлди.

ТАДБИРКОРНИНГ ҲАҚҚИ ҮНДИРИБ БЕРИЛДИ

Бош прокуратура масъуллари кўриб чиқкан 530 та масаланынг 54 тасига жойда ечим топилди.

Бир неча йил аввал янгиюллик ака-ука тадбиркор Нурматовларнинг «Янгиюл шахар буюм бозори»даги дўйонлари бузилгач, уларга компенсация туланмайди. Бу масала бир неча бор суд тартибида кўрилган. Хусусан, Янгиюл шахар маъмурининг 2019 йил 4 июлдаги, Чиноз туман маъмурининг 2019 йил 31 июлдаги ҳал қилив қарорида Янгиюл шахар ҳокимлиги масъулларининг хатти-ҳаракатлари-ю ҳаракатсизлиги қонунга хилф, деб топилган. Бироқ шунда ҳам компенсация масаласи ҳал қилинмайди. Бу галги оммавий қабулда ака-ука тадбиркорларнинг мурожаатлари ижоби ҳал қилинди.

Бўқалик тадбиркор Дилбар Каримова бизнес ҳамкори билан ишлаб чиқариш корхонаси ташкил этиш мақсадида 194 млн. сўм кредит олади, бироқ «Шериллик ош — татимас», деганларидек, кредит суммасининг 91 млн. сўмни йўқотади. Ҳамкор бу пунли кайтариб бермайди, нима учун сарфлаганини айтмайди. Бу иш Зангита туманларо иктисодий судида кўрилиб, Дилбар Каримова даъвоси қаноатлантирилди, бироқ суд қарори ижроси кечикади. Аёлнинг Бош прокуратура масъулларига мурожаатидан сўнг унга 91 млн. сўм қарз үндирди берилди.

АДОЛАТ ҚАРОР ТОПДИ

Мuloқotlар давомида аввали мурожаатчилар ижроси үрганинди. Айтилай, 42 ёшли Умидга Тоҷибоевна бокувчинини йўқотгач икки фарзандини ёлгиз ўзи улгайтиримоди. Бу аёл аввалига қабулда оғир аҳволдаги ўй-жойни таъмилаш масаласида мурожаат қилган эди. Президенттинг Янгиюл шахридаги Ҳалқ қабулхонаси ва 2-сектор маъсулларни Умидга Тоҷибоевна «Аёллар Дафтари»га киритиб, ичкі имкониятлар хисобидан хонадони тўлиқ таъмирдан чиқарилди. Шу боис у бугунги оммавий қабулга миннатдорлик билдириш учун келди.

Ичкі ишлар вазирилиги масъулларига суршиширувга терор, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш, ҳукуқбизарликлар профилактикаси, жазодан муддатидан аввали озод этиш, фуқаролик, паспорт-виза, мол-мulkни олиб қўйиш ва қайтараслик каби ўнлаштирилди. Келиб тушган 297 та масаланынг ҳам 84 таси жойда ҳал қилинди.

Янгиюллик Зулфия Тўракелдинваннинг 4 йиллик муаммоси ечим топди. Гап шундаки, бу аёл бар танишига яхшилик қилиб, ўз номига кредит

олиб беради. Аммо таниш деганлари бир неча марта Зулфия опанинг хужжатларидан фойдаланиб, яна кредит чиқарди ва кредитни тўламай юради. Қарзни тўлаш эса аёлнинг гарданига тушади. Унинг аввали мурожаатларидан сўнг яқинда Янгиюл шахар ишлар бўлими суршиширув ишларини олиб боргач, адолат қарор топди. Шу боис Зулфия опа мазкур қабулда масъулларга миннатдорлик билдири.

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ — УСТУВОР МЕЗОН

Таълим, соғлиқи сақлаш, оила, хотин-қизлар, меҳнат ва бандлик каби ўнлаштилардаги ўнлаб мурожаатларга шу мuloқotlар майдонида ечим топилди.

Кўйиллар ўқитувчи бўлиб ишлаб оҳангаронлик Ҳикматон Ийлдошева Ҳалқ таълими вазирилиги масъулларидан тумандаги жойлашган, ўзи ишлаб ва фарзандуни неваралари ўқиган 17-умумтаълим мактабининг эскирган биносини янгилаб беришида амалий ёрдам сўради. Масъуллар эса бу масалани жойига чиқиб ўрганиб, келгуси йилги дастурларга киритиш учун таклиф ишлаб чиқадиган бўлди.

Қабуллар давомида Низомий ноидаги Тошкент давлат педагогика университетидаги шартнома асосида таҳсил олаётган Янгиюллик Нодира Нормуҳаммадова сингари ижтимоий ҳимояга мухтох кўплаб талабаларнинг контракт пулларининг камидаги ярми тўлаб берилиши таъминланди.

Нигонорлиги бор, ижтимоий ҳимояга мухтох Ҳасан ва Ҳусан Махмедовлар сингари ўнлаб эҳтиёжманд инсонларга протез-ортопедия буюмлари ва реабилитация воситалари топширилди. Кўплаб нуронийларга бепул йўлланмалар, даволаниш учун ордерлар тақдим этилди.

Бир сўз билан айтганда, давлати музбари топшириғи асосида түзилган Республика ишчи гурӯхининг Тошкент вилоятидаги олти күнлик оммавий қабулларидан 4 минг 250 нафар мурожаатчиларни 4 минг 617 та масаласи кўриб чиқарилди. Уларнинг 1 минг 438 таси жойда ҳал қилиниб, 1 минг 302 нафар мурожаатчига ҳукукий маслаҳат ва тушунириш берилган бўлса, 1 минг 877 та мурожаатни ҳал қилиш бўйича аниқ муддат ва масъуллар берилганини, Президент Администрацияси ва Ҳалқ қабулхоналари томонидан назоратга олинди.

Оммавий қабулларда Ўзбекистон Республикаси Президенти маслаҳатчisi, Махалла ва нуронийларни кўллаб-куватлаш вазири Турсинхон Ҳудайбергенов, Тошкент вилояти ҳокими вазифасини бажарувчи Зоир Мирзаев иштирок этди.

Мансур АБДУСАТТОРОВ.

МАҲАЛЛА ЯНГИЛИКЛАРИ

СОБИҚ РАЙСЛАР СЕКТОРЛАР ИШИГА КЎМАКЛАШАДИ

Хонадонида кекса киши бўлган барчада бир одат бор: ҳар тонг ишга ё бошқа юмушга отлангандা, албатта, уларнинг дуосини олишга ошиқилди. «Ишларинг бароридан келсин, соғ-саломат юргин. Яратган ўз паноҳида асрасин!», дея қилинган ду кун давомида кайфиятимизни кўтариб, зетгу ниятлар сари руҳий далда беради. Қолаверса, кексалар дуоси билан бошланган иш хайрли бўлади. Шундан бўлса керак, ҳалқимизда кексаларга хурмат-эътиборда булиш, уларни эъзозлаш юксак қадрият тусини олган.

Жорий йил 16 майдан бошланган фуқаролар, йигинлари раислари (оқ-соқоллари) сайлови Янги Наманган туманини кўтаринки кайфиятда ва қонун талаблари асосида ташкил этилди. Бугунга қадар тумандаги мавжуд маҳаллаларда энг кўп овоз тўплаган номзодлар маҳалла раислигига тасдиқланди.

Худуддаги ахолининг ишончи ва кўллаб-куватлови остида энг кўп овоз тўплаб, маҳалла раиси лавозимида фолиятимизни давом эттириша мувоффа бўлдим. Айтилай, керакки, туманимиздаги маҳалла раислари сайлови ҳар йилгидан ўзгача руҳда, адолатли ва шаффоғ фуқароларни тасдиқлайдиган ташкил этилди.

Шу ўринда бир фикрни айтиб ўтмасам бўлмайди. Маҳалла раиси сайлови жараёнлари буйича турли салбий фикрлар ҳам янграгомда. Аммо юқорида таъқидлаганимдек, бизда барчаси шаффоғ ва адолатли ўтди. Сайлови янида ахолини қозониб, маҳалла бошина этиб танланган раислар иштироқида ташкил этилган тадбирда бу

жихат яна бир бор намоён бўлди. Туман ҳокими раисларни масъуллиятли лавозим билан кўтлаб, ўзлари сайланган маҳаллани энг намунавий худудга айлантиришлари ва бу борада сидқидилдан хизмат қилишларини таъкидлади.

Эътиборлиси, бир пиёла чой устида ўтказилган тадбирда аввал фаолият юритган раислар муносиб тақдирланди. Туманимизда секторлар кесимида маслаҳат кенгаши ташкил этилди. Ушбу кенгаш секторлар раҳбарлари фаолиятини самарадорлигини оширишга хизмат қиласиди. Собиқ раислар эса мана шу кенгашга биринчирилмоқда. Улар жойларда амалга оширилаётган ислохотларда сектор раҳбарларига камарбаста бўлади.

Янги Наманган туманинда «Бунёдкор» маҳалла фуқаролар йигини раиси Жобир АЛИХОНОВнинг фикрларини Дилсуз ЭШҚОБИЛОВА ёзib олди.

САЙЛОВ, БУ — МАҲАЛЛА ЭРТАСИ ВА ТАҚДИРИГА ДАХЛДОР ЖАРАЁН

65,6 ФОИЗ РАИСЛАР
БИРИНЧИ МАРТА САЙЛАНДИ

26 май куни ҳолатига кўра, 8
455 та маҳаллада раислар сайди
(бутта маҳалла ўртасида 2,6 нафардан номзод). Жиззахда
299 нафар, Кашикадарёда 813 на-
фар, Тошкент шахрида 579 на-
фар маҳалла раислари сайланниб,
сайлов жараёнлари якунланди.

Сайланган раисларнинг 5 548
нафари (65,6 фоиз) биринчи ма-
работа сайланди, 2 907 нафари
(34,4 фоиз) амалдаги раислар.

Андижонда 80,7 фоиз, Бухорода
78,9 фоиз, Сирдарёда 75,5 фоиз,
Тошкент вилоятида 72,3 фоиз,
Кашкадарёда 70,5 фоиз, Жиззахда
68,9 фоиз, Хоразмда 66,8 фоиз, худ-
ди шундай. Гозон, Ширин шаҳарла-
рида, Ҳўжалий туманида 100 фоиз,
Чирокчида 98 фоиз, Қибрайда

97 фоиз, Улуғнорда 95 фоиз,
Ғиждувонда 93 фоиз Балиқида 92
фоиз, Мирзачўлда 91 фоиз раислар
— биринчи маратоба сайланган.

Раисларнинг 981 нафари маҳал-
лий кенгашлар депутатларидан
иборат.

Сайланган раисларнинг 7 934
нафари (93,8 фоиз) — олий, 521
нафари (6,2 фоиз) — ўрта-маҳсус
ва ўрта маълумотга эга. Бу ҳақда
сўз борганде, Ҳоразмда 98,3 фоиз,
Жиззахда 97,3 фоиз, Сирдарёда,
Бухорода 96,9 фоиз, Самарқандда
95,9 фоиз — олий маълумотга
эга раислар сайланган.

ХУДУДЛАРДА ЖАРАЁН
ҚАНДАЙ КЕЧЯПТИ?

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ. Урганч ту-
манидаги «Тандирчи» маҳалласи-

да ўтказилган сайловда уч нафар
номзод иштирок этди. Улар дасту-
ри билан қисқача танишириб ўтди.
Шундан сунг маҳалла раиси яширин
овоз бериш йўли билан аникланди.
Натижаларга кўра, Қадамбой Риз-
метов маҳалла раиси этиб сайланди.

— Анча ўйлаб бўён маҳалла
тизимида ишлаб келаман, — дей-
ди Қадамбой Ризметов. — Аммо
бу ўйли сайловда номзодимни кўяр
эканман, елкамда улкан масъулти-
ятини ҳис қилим. Шунинг бароба-
рида юртбошимиз томонидан биз,
маҳалла ходимлари фаолиятига
кўрсатилаётган эътибор туфайли
менда янги куч шикоат пайдо бўль-
ди. Маюшларимиз оширошли, фуқа-
ролар мурожаиди билан ишлайди
борасидаги ваколатимиз кенгайди.
Қисқаси, имконият ва шароит бор,
эътибор ва разват етари, энди
фатош ишлами керак.

Адолат ва ҳақиқат мезони са-
налган, ҳалқ ҳоҳиш-иродасини ўзи-
да муюссам этган сайловлар вило-
ятнинг барча туман ва шаҳарларида
юкори савида ўтказилмоқда.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ. Вилоятда
сайловга пухта тайёрларлик кўрил-
ди ушбу ижтимоий-сиёсий тад-
бирни ўшишоқлик билан ўтказишида
муҳим аҳамият касб этмоқда. Буни
Қибрай туманидаги «Нурағшон»
маҳалласидаги сайлов жараённи ми-
солида яққол кўриш мумкин.

Мазкур маҳалла фуқаролар
ийгини раислигига номзод қилиб
кўрсатилган номзодларнинг кел-
ғиси фаолиятига эътибор эшилтиди.
Улар маҳаллани ободонлаштириш,
худудда бунёдкорлик ишларини
куйчайтириш, аҳолини тадбиркор-
ликка кенг жалб этиш, ёшлар банд-
дигини таъминлаш ва бошқа кў-
плаб масалаларга катта эътибор
қараттган. Бу сайловчилар вакил-
ларининг қизиқишига сабаб бўлди.
Айниқса, Эркин Муродовнинг да-
стурида хукуқбузарликларнинг ол-
дини олиш, тўй-маросимларни их-
чам, камархар ўтказиш, ижтимоий
химояга мухтож оиласларга ёрдам
кўрсатиш билан боғлик масалалар-
га алоҳида эътибор берилгани сай-
ловчиларга кўпроқ маъқул келди.
Шу боис у маҳалла фуқаролар иғи-

ни раиси этиб сайланди.

— Фуқаролар иғиени раисли-
ги — масъулиятли вазифа, — дейди
Э.Муродов. — Энди уч ўип давоми-
да хуонуни яадоб ободонлаштириши,
маҳалладоштаримизнинг орзу-инти-
лишларни рўёби ўйлида астойдил меҳ-
нат қиласи. Бу келгуси фаолият да-
стуримизда алоҳида курсатилган.
Албатта, ушбу вазифаларни баҳа-
риша фооллар кўмогига таънамиш.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ. Муз-
работ туманидаги «Оби-ҳаёт» ма-
халласидаги сайлов демократик та-
момилларга мос холда ўтказилди.
Ийгин раислигига уч нафар номзод
кўрсатилган бўлиб, улар ўз дастур-
лари билан 200 нафардан зиёд ва-
килини танишириди.

Учала номзод дастурида тад-
биркорликни ривожлантириш, ҳо-
тин-қизлар банддигини касаначи-
лий асосида таъминлаш, ёшларни
ҳар томонлама кўллаб-кувватлаш
масалаларига алоҳида эътибор қа-
ратилган. Табиики, сайловчилар
улардан энг муносибига овоз берди.
Йўқин натижаларга кўра, Ғарход
Тўракулов «Оби-ҳаёт» маҳалласи-
нинг янги раиси этиб сайланди.

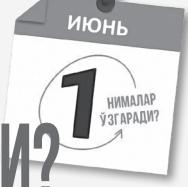
— Эл ишончи — камта масъ-
улият, — дейди **Ф.Тўракулов.**
— Маҳалласидаги одаларни ахил,
мехр-оқибатни. Кексалар иззат-хур-
матда, ёшлар ўқиси, тадбиркорлик
билин банд. Маҳалласидаги маъна-
вий мухитни янада мустаҳкамлаш,
ижтимоий ҳимояга мухтож осталар-
га мөддий ва маданий кўмак бериси,
оиласларни тадбиркорликни риво-
жлантириша алоҳида эътибор қа-
ратишни мўљакаллаганимиз. Оиласлар
тадбиркорлик ҳар бир оила учун мөддий
кўмак бериси билан бирга, фар-
зандлар тарбияси учун ахмиятийдир.
Фарзанд биринчи гапда меҳнатни
үрганади. Қадр-қиммат ва масъули-
ятини анилайди. Бу борада аллақаюн
режа қилиб кўйғанман. Дастурим би-
лан танишилан маҳалладобшадарим
менга елкадош бўлиб, худудимизни
оббо ва маънавий мустаҳкам замин
килиши ҳаракати.

Жойларда маҳалла раислари
лавозимига сайлов жараёнлари
кизгин давом этмоқда.

МУХБИРИМИЗ.

► БИЛАСИЗМИ?

1 ИЮНДАН КОНУНЧИЛИКДА НИМА ЎЗГАРАДИ?

Бюджет ташкилотлари
ходимларининг иш ҳақи
микдори оширилади. Президент
фармони билан бюджет
ташкилотлари ходимларининг
иш ҳақи микдори 12 фоизга
oshiрилади. Шунингдек, 2022 йил 1 июндан бошлаб
Узбекистон Республикаси
худудида меҳнатга ҳақ
тӯлашнинг энг кам микдори
— ойига 920 000 сўм, базавий
хисоблаш микдори — ойига
300 000 сўм этиб белгиланади.

Ходимларга ички туризм ха-
ражатларининг бир қисми қоплаб
берилади. Президент қарорига кўра,
«Узбекистон бўйлаб саёҳат қўп!» да-
стури доирасида жамоа шартнома-
ларига иш берувчилар томонидан хо-
димлар учун йилига бир маротаба
маҳаллий саёҳатга чиқиши имконини
яратиш қоидлари киритилади. Саёҳат
ҳаражатларининг бир қисми иш бер-
увчиларнинг бюджетдан ташкири
жамғармалари маблаглари ва қону-
нчилика тақиленмаган бошқа манба-
лар хисобидан қоплаб берилади.

Давлат буортмаси асосида
хотин-қизларни қасбга ўқитиши-
нинг янги тартиби жорий этилади.
Президент фармони билан «Ишга
марҳамат» мономарказлари хузурда
малакани баҳолаш марказлари таш-
кил этилади. Марказлар касбий ма-
лака талабларини ишлаб чиқади ва
салоҳиятни таълим мусассаларига
давлат буортмасини беради. Уқув кур-
спарни тутаган хотин-қизлар билими
даражаси малакани баҳолаш марказ-
лари томонидан аниланади ва шу
асосда уларга малака сертификатла-
ри берилади. Сертификатни олган хоти-
н-қизларни меҳнат фаолиятини бош-
лаши учун ўкиш ҳаражатларига тенг
микдорда малакани баҳолаш марказ-
лари томонидан субсидиялар ажра-
тилади. Шунингдек, маҳаллаларда
хотин-қизларни банддигини таъмин-
лаш ва саломатлигини мустаҳкамлаш
марказлари ташкил қилинади.

«Ёшлар дафтари»га киритилган
ёшлар ОТМга кириш тестларда
қатнашганини учун ундирилайдиган
тўловдан озод этилади. Президент
фармони билан «Ижтимоий ҳимоя яго-
на реестри» ахборот тизимида рўйхат-
га олинган шахслар, ва уларнинг фар-
зандлари ҳамда «Ёшлар дафтари»га
киритилган ёшлар олии таълим мус-
ассасаларига ўкишга қабул қилишда
ўтказиладиган кириш тест синов-
ларида иштирок этиш учун ундири-
лайдиган тўловлардан озод этилади.
Шунингдек, давлат хизматидан фой-
даланишда ундирилайдиган тўловлар-
ни Марказларда жойлашган тижорат
банклари шоҳобасидан амалга оши-
ранда иккя фоизгача бўлган тижорат
банкининг комиссия суммаси учун
aloҳида тўлов ундирилайдиган (бундан
давлат божи тўловлари мустасно).

ЯИДХП орқали бир қатор давлат
хизматларини кўрсатишда элек-
трон рақами имзо талаб этилмайди.
Президент фармонига асосан, 38
турдаги давлат хизматлари Ягона ин-
терактив давлат хизматлари порта-
ли орқали кўрсатилганда электрон
рақами имзо билан тасдиқлаш талаб
етилмайди.

Оилавий поликлиника ходим-
ларининг кундузги иш вақти узай-
тирилади ҳамда уларга қўшимча
устама ҳақи тұланади. Президент
қарорига кўра, оилавий шифокор
пунктлари, оилавий поликлиника ва
туман (шахар) кўп тармоқлари марка-
зий поликлиналарида кундузги ста-
ционар иш вақти соат 20:00 га қадар
узайтирилади ҳамда уларда ишлов-
чи тиббиёт ходимлари учун қўшимчек,
қон билан бевосита ишлаетган давлат
тиббиёт муассасалари ходимларини
гепатит «В» қасаллигига қарши белуп
эмлаш амалётти жорий этилади.

Касб-хунарга ўқитилаётган
ногиронлиги бўлган шахсларга
ҳар ойлик стипендия тұланади.
Президент қарорига асосан, «Ишга
марҳамат» мономарказлари инкли-
зив таълим асосида қасб-хунарга ўқи-
тилаётган ногиронлиги бўлган шах-
сларга ногиронлик нафаси билан
бир вақтда, Бандликка кўмаклаши
давлат жамғармаси маблаглари хисобидан
БХМнинг 2 баравари миқдориди
ҳар ойлик стипендия тўлаб берилади.

► ЭҲТИРОМ

ФАҲРИЙЛАРИМIZ ЖАМИЯТ ҲАЁТИНИНГ ФАҲРИ ВА ФАЙЗИДИР

Жорий йилда республикамиз бўйича қарийб 1 200 нафар кекса авлод вакили «Меҳнат
фаҳрийси» кўкрак нишони билан тақдирланди

Хонадонида кекса
киши бўлган
барчада бир одат
бор: ҳар тонг ишга
ё бошқа юмушга
отланганда, албатта,
уларнинг дусини
олишига ошиқилади.
«Ишларинг
бароридан келсин,
соғ-саломат
юргин. Яратган ўз
паноҳида асрасин!»,
дек қилинган ду-

Кексалар маслаҳат бер-
са, узонни кўзлайди, дуо-
си орқали эл-юрт тинчлиги,
мехр-муҳабати, дастурхон
кўт-баракасию ёшлар камо-
лотини ният қиласи. Каерда
кеексалар бўлса, уша жойда
файз бўлади, барака бўлади.

— Давлатимиз томони-
дан кексаларни эъзозлаши,
ижтимоий муҳофазалини ба-
расида юксак эътибор ва
гамхўйлик кўрсатиб келина-
ётганини алоҳида қайд этиши
жоиз, — дейди **Маҳалла ва**

**нуронийларни қўллаб-қув-
ватлаш вазирининг биринчи
ўринбосари, «Нуроний»
жамғармаси Республика
Бошқарувираси Соидикон
Турдиев.** — Жўмладан,
Президентимизнинг 2017 йил

ота-онаси, фарзандлари ол-
дида, ўз Ватани, маҳалла-
сиги, келгуси авлодлар олди-
да ҳалол ва виҳодон қилган
мехнатининг хосилини, ўз
хизматининг тан олинишини,
қадр топганини кўрап экан,
бундай инсон ўзини, албат-
та, баҳти деб хис қилас

ПОЙТАХТДА ТАМАКИ ЧЕКИШГА ҚАРШИ КУРАШ БОШЛАНДИ... (МИ?)

Сўнгги кунларда пойтахтимизда жамоат жойида тамаки чекканлар жаримага тортилаётгани ҳақида хабарлар тарқалди. Ҳолат юзасидан Тошкент шаҳар ичкни ишлар бош бошқармаси ахборот хизмати ҳам маълумот берди..

Аслида, тамаки чекиш соғлиқ учун ҳам, астроф-муҳит мусафволиги учун ҳам зарарли. Зеро, тамаки таркибидаги никотин моддаси одамни ўзига ўргатиб кўйса, тамакига жисмоний боғликлик шаклланади. Доимий никотин оқимига ўрганиб қолган одам эса тамакидан фойдаланиши тұттаса, ташвиш ва хавотирга тушиб қолади. Бора-бора, чекишига бўлган эҳтиёж овқатланишига бўлган эҳтиёж билан тенглашиб олади.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти мазлумотига кўра, чекиши таъсирида 25 дан ортиқ касаллик(юрак-қон томир, ўпка ва саротон)ларнинг организмда ривожланиши кучайди. Юрак ишемик касаллиги ва инсултдан улим холатларининг 70 фози чекувчи ва спиртли ичимиллар ичувчи одамларга тўғри келади. Статистик мазлумотлар ҳар бир чекувчи одам ўз ҳаётини 18 йилга қисқартишини курсатади. Ачинчалиси, тамакининг организмга зарарли таъсиридан ҳар йили 6 миллионга яқин киши вафот этади. Уларнинг 12 фози доимий чекувчи бўлмаган – пассив чекувчилардир.

10 ЙИЛДА ҚАНЧА ФУҚАРО ЖАРИМАГА ТОРТИЛГАН?

Ўзбекистон қонунчилигига кўра, жамоат жойларида тамаки чекиш мумкин эмас. Бу тўғрисидаги қонун дастлаб 2011 йилда қабул қилинган, аммо махсус жазо чоралари белгилари кўйилмаган эди. 2016 йилдан бу муммо бартараф этилиб, жамоат жойларида тамаки махсулотларини истеъмол килиш учун жарима миқдори аниқ белгилари кўйилди. Бу ҳадда Маъмурй жавобгарлик тўғрисидаги кодексга ҳам кўшимча (**63-модда. Жамоат жойларида тамаки махсулотини истеъмол қилиш**) киритилган:

«Иш жойларида, соғлиқни сақлаш, таълим, спорт-согломлаштириши мусассасларида, ёнгин чиқиши ҳаффи бўлган жойларда, шу жумладан, автомобилларга ёқилиги кўшиши шоҳобчаларида ва бошқа жамоат жойларида тамаки махсулотини истеъмол қилиши, бундан тамаки махсулотини истеъмол қилиши учун махсус асраталиган жойлар ва ёки) хоналар мустасно, базавий хисоблаш миқдорининг учдан бир кисми миқдорида жарима солишига сабаб бўлади».

Бирок, тан олиб айтиш керак, иш жойларида, соғлиқни сақлаш, таълим ва согломлаштириши мусассасларида, ёнгин ҳаффи кучли жойлар ва бошқа жамоат жойларида сигарет чекиб турувчиларни кўй уратишимиш мумкин. Қизик, 10 йил ичida ўзбекистонда жамоатчилик жойларида тамаки чекканлик учун қанча фуқаро жавобгарлика тортилган экан?

Мазкур ҳукукни маъёни нозорат қилиши вазифаси ички ишлар органларига юқлатилган бўлса-да, ўрганишларимизга кўра, ички ишлар вазирлиги тизимида шу вактгача жамоат жойдай тамаки чекканлик учун жарима тортилганлар борасида статистика юритилмаган. Профилактика инспекторлари ҳам бу бўйича статистик мазлумотга эга эмас. Айни дамда Давлат статистика қўмитасида ҳам бу бўйича махсус статистика юритилмаслиги маълум бўлди.

«БИЗДА ЧЕКИШ УЧУН МАХСУС ЖОЙ БОРМИ ЎЗИ?»

Сўнгги ҳафталарда Тошкент ахолиси жамоат жойларида, хусусан, кучада тамаки чекканлик учун жарима тортилаётгани ҳақида ҳабарлар тарқалди. Маъмурй жавобгарликни рўйхатдан ўтказиш жараённи осон: ҳукук-тартибот органи ходими фуқародан паспортини кўрсатишни ёки планшетта бармоқларини босишини сўрай-

ди ва бу жаримани расмийлаштириш учун етарили.

«Турмуш ўртогум ҳозир уйга келаётганида тамаки чеккан учун жаримага тортисибди. Жарима миқдори 90 минг сўм, телефонга SMS келди. Агарда тезда тўласақ, 63 минг сўм экан. Мен нимадандир бехабармани, ҳамма чекапти-ку? Айнан қареда чекиши керак?», – деб ёзди интернет фойдаланувчиларидан бирни. Тармоп фойдаланувчилари қонунга қарши эмас, лекин чекиши учун алоҳида махсус жойлар йўклигига норозил билдиришган: «Бизда чекиши учун махсус жой борми ўзи? Нега нотуфлазаларга бундай жазо ўзи?» Бундай жойларни катта боғлар ва аэропортда учратиши мумкин, холос.

Ҳолат юзасидан Тошкент шаҳар ИИББ Ахборот хизмати маълумот берди.

«Жамоат жойларида тамаки махсулотларини истеъмол қилиши миқдори 63-моддасига асоссан, жавобгарлика тортисиб асос бўлди. Одатда, биринчи марта ҳукукбузарлик содир этган шахслар расмий огохлантирилабди. Ракамларда тўхтаслак, жорий ўтларнинг 4 ойи давомидан Тошкент шаҳрида жамоат жойдай тамаки махсулотларини истеъмол қилган 12 минг 12 нафар фуқаро маъмурй жавобгарликка тортилган. Бундан дёярли 3 баравар кўп шахслар расмий огохлантирилган, – дешиди ахборотда.

21 ЁШГА ТЎЛМАГАНЛАРГА ТАМАКИ СОТИЛМАЙДИМИ?

Ўтган йил охирида Олий Мажлис Конунчилик палатасининг ялпи мажлисида «Алкоголь ва тамаки махсулотларини тарқатилиши ҳамда истеъмол қилинишини чеклаш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси депутатлар томонидан кўриб чиқиланди. Йиғилишда алкоголь ва тамаки махсулотларини тарқатилиши бўйича белгиланган қоида-чекловларга риоя этиш даражаси паст экани ҳақида сўз берган. Хусусан, қонунчиликда тамаки махсулотларини сотиш юридик шахслар томонидан амала оширилиши белгиланганда қарамай, ушбу махсулотнинг чакана савдо билан якка тартибдаги тадбиркорлар ҳам ноқонуний шугуљаниб келаёт. Натижада ахоли, айниқса, ёшлар орасида чекиши одати тез суръатларда ошиб кетмоқда.

Лойиҳага кўра, Ўзбекистонда алкоголь ва тамаки махсулотларини истеъмол қилиши мумкин бўлмаган жамоат жойларининг аниқ рўйхати ишлаб чиқилади. Бу ҳолат жамоат жойларида 100 фойз тамакисиз мухит яратишга хукукий асос яратади.

Шунингдек, чекиши учун ажратилган махсус жойларга минимал талаблар белгиланади. Бундай махсулотларни 21 ёшга тўлмаган шахсларга ва 21 ёшга тўлмаган шахслар томонидан сотиш тақиқланади. Нега айнан 21 ёш? Тадқиқотларга қараганда, 21 ёш – шахснинг шаклланыш жараённи туғайдиган ёш ва бу ёшга тўлмаганларда карамилкнинг ривожланиши эҳтимоли бир неча баробар юқори.

Шу ўринда хориж тақрибасига тўхтаслак. Хусусан, АҚШ ва Қозогистонда 21 ёшга тўлмаган шахсларга тамаки махсулотларини сотиш мумкин эмас. Уларни интернет орқали сотиш Европа Иттифоқида (28 та мамлакат), шунингдек, МДХ мамлакатларида (Беларусь, Молдавия, Россия Федерацияси, Туркменистан) қонун билан тақиқланган. Савдо ва хизмат кўрсатиш объектларининг пештахталарида тамаки махсулотини кўшиш ва намоиш этишини тақиқлаш дунёнинг 45 мамлакатида ўз сарасини берган.

Содик АБДУРАСУЛОВ.

ИКТИСОД

ГАРОВ МУЛКИ БЎЛМАСА, БАНК КРЕДИТ БЕРМАЙДИ

Бугун тадбиркорларга ўз фаолиятини ривожлантиришда турли кредитлардан фойдаланиш имконияти яратилган. Аммо, ўз навбатида, кредит олиш учун талаб қилинадиган воситалар ҳам борки, бусис қеракли маблагни олиш имконисиз. Кредит таъминотига тақдим қилинадиган мулк, бўнак, ҳукуқлар ва товарлар қарз ва фоизларнинг тўлиқ қайтарилиши гаров ҳисобланади. Гаров – мижозга кредит ажратишда таъминотнинг бир турдидир.

Шу муносабат билан гаров баҳоси кредит суммасидан ўртача 20-30 фоизга кўпроқ бўлиши керак. Кредит тўловлари муддатида қайтарилимаган тақдирда, кредит тўловларини ундириш гаровга кўйилган таъминотга қаратилади. Гаровга кўйиладиган мулк, албатта, баҳоланиши ва гаров сургута қилиниши мумкин. Фақатгина кредит ташкилоти гаров мулкдан бошқа шахсларнинг фойдаланнишига чеклов кўйиш хукукига эга. Бу шартлар гаров

шартномасида аниқ кўрсатилиши керак. Бундай шартлар мажбурий бўлиб, кредитнинг тўлиқ кийматига таъсир килаади. Кредит муддати давомида гаров эгаси мулкка («закалат») тарздаги гаровдан ташқари) эгалик килиш ва улардан фойдаланиши мумкин. Фақатгина кредитдан фойдалана олмайсиз.

Катта-катта банкларга борсангиз, кафиллик ёки сургута полислари билан кредит беришmayти, гаров берасиз, дейиляпти, тамом. Сизда эса гаровга кўйигани мулкингиз йўқ, демак, сиз тадбиркорлик фаолиятингизни ривожлантиришда кредитдан фойдалана бўлиб берар эди.

Бирок, ушбу Низом Марказий банк бошкарувининг 2021 йил 31 августдаги 20/8-сонлии карорига (рўйхат рақами 905-7) асосан, 2021 йил 24 декабрдан ўз кучини йўқотган. Бошида буни шахсан ўзим ҳам анча ижобий қабул қилган эдим. Кейинчалик, тасдиқлашади кредит ажратидиган бўлмоқда. Дёярли 90 фойз ҳолатда учинчи шахс кафиллиги ёки сургута полислари билан кредит беришни рад этмоқдалар. Лекин, конун-чи, яъни «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги қонуннинг 63-моддасининг ихроси-чи?

Марказий банк тикорат банклари фаолиятини мувофиқлаштирувчи ваколатли орган сифатида мана шу муаммога қандай муносабат билдиради? Айни эътирооз доирасида Марказий банк мутахassisлари билан боғландик. Уларнинг таъкидига, «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги қонуннинг 8-моддасида давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахсларига тикорат банкларга кредит портфелини ва активларини шакллантириши билан көйилган.

Умумий хулоса шуки, банклар фаолиятига аралашшиша ҳеч кимнинг ҳақиқи йўқ. Молиявий ҳаракатларни мустакил амала оширади.

Эътироб берган бўлсангиз, гарчи қонуннинг 63-моддасида гаров турлари аниқ белгиланган бўлса-да, шу қонуннинг 8-моддасида тикорат банки хохласа, бошқа таъминот турларини рад этиди ва нега қонуннинг 63-моддасини бузяпсан, десангиз, бу ҳолинг ичкиси сийёати, дёя жавоб беради.

Аммо барибири якунда тушунарсиз савол очиқ қоляпти. Банкларнинг кредит портфелини ва активларини шакллантириши билан боғлик тадбиркорлик таваккалчиликларини бошқариша аралашши тақиқланади, дегани банклар конунни бузаверсин, дегани ҳам эмас-чи?

Жамила ШАРИПОВА.

ОИЛАВИЙ ЖАНЖАЛЛАРДАН ҚУТИЛИШНИНГ ЕЧИМИ ТАРИКАСИДА ЎЗИННИ, ЭНГ ёМОНИ, НОРАСИДА БОЛАЛАРИНИ СУВДА ЧҮКТИРАГАНЛАРНИНГ ҚИЛИМИНИНІ ҲЕЧ НАРСА БИЛАН ОҚЛАБ БЎЛМАЙДИ.

ХАР БИР МАҲАЛЛАДА ПСИХОЛОГ ЛАВОЗИМИНИ ЖОРӢ ЭТИШ — ЯХШИ ТАКЛИФ. БУ НАФАҚАТ СУИЦИДЛАР, БАЛКИ ҚАТОР БОШКА КАСАЛЛИКЛАРНИНГ ОЛДНИ ОЛИШДА ҲАМ МУХИМ ЎРИН ТУТАРДИ.

ИНСОНЛАР НЕГА ЎЗ ЖОНИГА ҚАСД ҚИЛИШДАН ҚУРҚИАЯПТИ?

Масаланинг нозиклиги ва хавфлилиги боис мамлакатимизда суицид — ўз жонига қасд қилиш билан боғлиқ статистика очик эълон қилинмайди. Ҳар қандай инсон психикасига салбий таъсир ўтказиши мумкин бўлган рақамлар билан фақат тегишила ташкилотлар, суицидолог ва психологлар ишлашади.

Бу психология ва психотерапия «Вертер эффицит», дебномланувчи тушунча билан боғлиқ. Унга кўра, суицид статистикаси ингээнинг эълон қилинishi бундай холатларнинг кўпайшига хизмат килади. Шунга қарамай, очик маълумотлар, оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган хабарлар бу каби ҳодисалар юртимизда учраб туришини англатади. Масалан, жорӣ йил февраль ойида Узбекистон жаҳон тиллари универститети талабаси 4-каватдан ўзини ташлаб вафот этди. Фарғонада эса Корея ҳалқаро университетининг икки талабаси биргаликда шахар якинидаги фермер хўжалиги даласидаги тут дарахтига ўзини осиб, ўлдирган. Самарқанд давлатуниверститетига қарашли талабалар ўткоҳонасида 29 март куни талаба киз ўзини 9-каватдан ташлаб юборди.

Ўтган йил охирида Карши шахридаги «Бу Али ибн Сино» номидаги жамоат саломатлиги техникини талабаси ўткоҳонанинг 5-каватидан тушиб кетиб, вафот этгани айтилган эди. Унинг дугоналари ўлимидан аввал киз хамма билан хайрлашаётгандек таассурот ўйнотани тўғрисида галиришган. Фарду ўқитувчиси эса интернетдаги қўмормда катта микдорда пул ютказиб қўйгани сабаб қабристон айвонига ўзини осди. Данғара туманида ёш ўспирин «1Xbet» курбони бўлди. У элекtron киморда 16 миллион сўм ютказгани учун суицид содир этган.

Бу каби фожиаларни Қорақалпигистон Республикаси, Ҳоразм, Сирдарё, Андикон, Наманганд, Сурхондарё, Навоий вилоятларидан ҳам келтириш мумкин. Айтайлик, ўтган йили Ҳоразмда 19 ёшли келинчак молхонада ўзини осгани шовшув бўлганди. Ёки жорӣ май

ойида Нукусда ўзини кўприкдан ташламоқчи бўлган киз Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ходимлари томонидан сўнгги паллада кутқариб қолинди ва ҳоказо. Умуман, мутахассислар суицидларнинг сабаблари турлича ва, асосан, руҳиятининг оғир зарбалар сабаб бузилиши билан боғлиқ бўлишини айтишади.

ОИЛАВИЙ ЗЎРАВОНЛИК КУРБОНЛАРИ

Шу йилнинг 21 февраль куни Ришитон туманинга қарашли «Зоҳидон» маҳалласида ўзловчи аёл оиласи келишмовчилик фермер хўжалиги даласидаги тут дарахтига ўзини осиб, ўлдирган. Самарқанд давлатуниверститетига қарашли талабалар ўткоҳонасида 29 март куни талаба киз ўзини 9-каватдан ташлаб юборди.

Ҳўш, воқеага нима сабаб бўлди? Аёлнинг нафакат ўзининг, балки жондан ширин фарзандларининг ҳам жонига қасд қилишининг моҳияти нимада?

— Ағсуски, уйида фожиага одатдаги оиласи мажаро сабаб бўлган, — дейди «Зоҳидон» маҳалласи раиси Расулжон Риззоқов.

— Бундай кўнгилсизликлар тақорларнамасиги учун маҳалла аҳли иштирокчидан мухокама ўтказилди. Оиласалардаги маънавий мухит барқарорлиги назоратга олинди.

СУИЦИД — ҲАЛҚАРО МУАММОЛАРГА ҲАМ САБАБ БЎЛИШИ МУМКИН

Суицид инсон тақиди билан боғлиқ фожиа бўлиши билан бирга, атрофдагилар ва ҳатто ҳалқаро муносабатлар учун ҳам муаммолар тудғириши мумкин.

— Қишлоқ ҳужалиги, ахоли томоркаси учун обихаёт манбаи бўлган Фарғона каналига одам чиқши билан боғлиқ ҳолатлар учраб турайди, — дейди Камта Фарғона магистраль канали бошигининг биринчи ўринбосари Абдуносир Болтабоев.

— Канал вилоят бўйлаб 160 кмдан ортиқ мақсада оқиб ўтади. Фожиалар бизга қийинчилик тудирида.

— Қишлоқ ҳужалиги, ахоли томоркаси учун обихаёт манбаи бўлган Фарғона водойсининг вилояти чиқши билан боғлиқ бўлишини айтишади.

— Ҳунарнинг 21 мартиниң 21 куни Ришитон туманинга қарашли «Зоҳидон» маҳалласида ўзловчи аёл оиласи келишмовчилик фермер хўжалиги даласидаги тут дарахтига ўзини осиб, ўлдирган. Самарқанд давлатуниверститетига қарашли талабалар ўткоҳонасида 29 март куни талаба киз ўзини 9-каватдан ташлаб юборди.

— Ҳўш, воқеага нима сабаб бўлди? Аёлнинг нафакат ўзининг, балки жондан ширин фарзандларининг ҳам жонига қасд қилишининг моҳияти нимада?

— Ағсуски, уйида фожиага одатдаги оиласи мажаро сабаб бўлган, — дейди «Зоҳидон» маҳалласи раиси Расулжон Риззоқов.

— Бундай кўнгилсизликлар тақорларнамасиги учун маҳалла аҳли иштирокчидан мухокама ўтказилди. Оиласалардаги маънавий мухит барқарорлиги назоратга олинди.

ҲАР БИР МАҲАЛЛАГА ҶИҲОДИ?

Суицидлар билан боғлиқ ҳолатлар инсоннинг руҳий саломатлигига таалукли. Демак,

ечим ҳам, асосан, психолог ва психотерапевтлар томонидан белгиланиши мумкин.

— Балки ҳар бир маҳалла да психология фаoliyatiни ўйла кўйиш керакдир, — дейди қасби ўқитувчи бўлган Илесжон Сиддиков.

— Сабаби, оиласи жонгалилардан қутилишнинг энг осон тарикасида ўзини, энг ёмони, норасида болаларини судва чўктираётган

хамюрларимизнинг қилимишини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди. Бир инсоннинг ноўрин орзу-ҳаваси, худбинлиги учун иккинчи инсоннинг умри беъзакт ҳазон бўлмаслиги зарур. Бундай масалалар алмисоқдан колган иш услуби, шунчаки пано-насихат ёки мухокама билан ҳал бўладиган муммо эмас. Бу ҳар биримизнинг ўз ҳәётимиз, оиласиз олдидағи масъулитига дахлорлик туйвасини нечоэли жиёдий англаб етишишимизга ҳам мумкин.

Албатта, маҳаллаларда янги штат бирлигини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

— Бир неча йил илгари Сөзлики саклаш вазирлиги бирор вилоятни овлиёи суицидологи лавозимлари жорӣ қилинган эди. Мазкур орған барча ҳудудларда профилак-

тик тадбирларни олиб боради. Маҳаллалар ва туманларда ҳаф категориясида ахоли вакиллари билан учрашувлар ўтказиб, психологик кумак берилади. Умуман, ҳар бир маҳалла да психолог лавозимини жорӣ этиши — яхши таклиф. Бу нафакат суицидлар, балки қатор бошқа касалликларнинг олдини олиша ҳам мумхин ўрин тутган бўларди. Ахоли руҳий саломатлигини доимий равишда мониторинг қилиб бориш имкони топилади. Бундан ташкари, одамларни ҳозирда интернет орқали психологик курслар очиб олган, аммо амалда мазкур штимдан мутлако ҳабар бўлмаган шахсларнинг тузовига тушшиб қолишидан ҳам асрайди. Маҳалла психологларини тўғридан-тўғри бош суицидлоги билан боғлаши ва шиларни тизимга олиш ҳам мумкин.

Албатта, маҳаллаларда янги штат бирлигини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-

шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

— Бир неча йил илгари Сөзлики саклаш вазирлиги бирор вилоятни овлиёи суицидологи лавозимлари жорӣ қилинган эди. Мазкур орған барча ҳудудларда профилак-

тич ҳаралдигар ҳаётини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-

шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

— Бир неча йил илгари Сөзлики саклаш вазирлиги бирор вилоятни овлиёи суицидологи лавозимлари жорӣ қилинган эди. Мазкур орған барча ҳудудларда профилак-

тич ҳаралдигар ҳаётини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-

шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

— Бир неча йил илгари Сөзлики саклаш вазирлиги бирор вилоятни овлиёи суицидологи лавозимлари жорӣ қилинган эди. Мазкур орған барча ҳудудларда профилак-

тич ҳаралдигар ҳаётини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-

шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

— Бир неча йил илгари Сөзлики саклаш вазирлиги бирор вилоятни овлиёи суицидологи лавозимлари жорӣ қилинган эди. Мазкур орған барча ҳудудларда профилак-

тич ҳаралдигар ҳаётини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-

шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

— Бир неча йил илгари Сөзлики саклаш вазирлиги бирор вилоятни овлиёи суицидологи лавозимлари жорӣ қилинган эди. Мазкур орған барча ҳудудларда профилак-

тич ҳаралдигар ҳаётини очиш анча мурakkab иш. Аввалик маколаларидан идорага ҳукук-

шунос кераклиги түғрисидаги таклифларни кўтариб чиқкан эдик. Шунга қарамай, айrim оғир ҳудудлар, маҳаллаларда шу каби иш ўринларини тажриба тарикасида жорӣ этилган ҳодимлар томонидан тезкор рейдлар ўтказилмоқда.

ПСИХОЛОГЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Мамлакатимизда суицидларнинг олдини олиш бўйича анча шилар амалга оширилмоқда, — дейди психолог Шоира Исокова.

